DOKUMENT WYJAŚNIAJĄCY

do Karty aktualizacji nr CC/07/2026 Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej - Sposób funkcjonowania Centralnego systemu informacji rynku energii oraz współpracy Operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego, działającego jako Operator informacji rynku energii, z Użytkownikami systemu elektroenergetycznego i innymi podmiotami zobowiązanymi lub uprawnionymi do korzystania z Centralnego systemu informacji rynku energii

Przedmiot zmian

Zmiana Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej - Sposób funkcjonowania Centralnego systemu informacji rynku energii oraz współpracy Operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego, działającego jako Operator informacji rynku energii, z Użytkownikami systemu elektroenergetycznego i innymi podmiotami zobowiązanymi lub uprawnionymi do korzystania z Centralnego systemu informacji rynku energii (dalej: „IRiESP-OIRE") wynika z konieczności dostosowania regulacji do zmieniających się potrzeb uczestników rynku energii, nowych użytkowników systemów elektroenergetycznych oraz zapewnienia zgodności z funkcjonalnościami Centralnego systemu informacji rynku energii (dalej: „CSIRE"). Zakres zmian przedstawia się następująco:

- uszczegółowiono sposób rozpoczęcia realizacji procesów rynku energii lub wymiany informacji rynku energii za pośrednictwem CSIRE przez Kontrahentów poprzez:
    - wprowadzenie okien, wyznaczanych przez OIRE, na rozpoczęcie realizacji procesów rynku energii lub wymiany informacji rynku energii za pośrednictwem CSIRE przez Kontrahentów, którzy nie rozpoczęli ich wykonywania w terminie wynikającym z przepisów prawa, tj. do dnia 19 października 2026 r.,
    - wprowadzenie postanowień dotyczących indywidualnego uzgadniania z OIRE terminu rozpoczęcia lub zmiany zakresu realizacji procesów rynku energii lub wymiany informacji za pośrednictwem CSIRE przez Kontrahentów – w określonych przypadkach,
    - doprecyzowanie obowiązków informacyjnych Kontrahenta zamierzającego rozpocząć lub zmienić zakres realizacji procesów rynku energii lub wymiany informacji rynku energii za pośrednictwem CSIRE wobec współpracujących z nim podmiotów, w szczególności Użytkowników systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, poprzez wprowadzenie obowiązku informowania o terminie rozpoczęcia lub zmianie zakresu realizacji procesów oraz o innych okolicznościach mających wpływ na zobowiązania tych podmiotów;
- zmieniono zasady korzystania z usług Nadawcy fizycznego w modelu ról rynkowych, w tym obowiązek realizacji wszystkich procesów przypisanych do danej roli oraz brak możliwości równoległej obsługi tej samej roli przez Użytkownika i Nadawcę fizycznego;
- zmieniono sposób określania Nadawcy fizycznego dla poszczególnych ról rynkowych oraz doprecyzowano postanowienia w zakresie pełnienia i przejęcia funkcji ABIRE w przypadku zakończenia świadczenia usług przez Nadawcę fizycznego;
- uregulowano zasady wskazywania, przypisywania i zmiany podmiotu odpowiedzialnego za bilansowanie przez sprzedawcę rezerwowego, obejmujące terminy, sposób przekazywania informacji do OIRE oraz postępowanie w przypadku braku wskazania podmiotu odpowiedzialnego za bilansowanie przez sprzedawcę rezerwowego.

Przyczyna zmian

W ramach zmian objętych Kartą Aktualizacji nr CC/07/2026 do IRiESP-OIRE (dalej: „Karta aktualizacji") uregulowano kwestie rozpoczęcia korzystania z CSIRE. Przyczyną wprowadzenia zmian jest potrzeba

doprecyzowania zasad przystępowania Użytkowników profesjonalnych, czyli sprzedawców energii elektrycznej, operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych (dalej: OSD) i podmiotów odpowiedzialnych za bilansowanie, do realizacji zadań za pośrednictwem CSIRE w przypadkach, gdy rozpoczęcie wykonywania tych zadań następuje po terminie zakończenia pełnego uruchomienia nowego modelu wymiany informacji rynku energii – tj. po dniu 19 października 2026 r. Zmiany dotyczą użytkowników rozpoczynających swoją działalność w danej roli lub rozszerzających działalność gospodarczą na nowe obszary lub podlegających przekształceniom skutkującym koniecznością korzystania ze wsparcia CSIRE przy realizacji procesów rynku energii lub wymiany informacji rynku energii. Zaproponowano mechanizm postępowania również dla Użytkowników profesjonalnych, którzy rozpoczęli działalność przed pełnym wdrożeniem nowego modelu wymiany informacji rynku energii, a nie zdążyli dostosować się do CSIRE.

Postanowienia Karty aktualizacji doprecyzowują zasady postępowania wobec Kontrahentów, którzy nie rozpoczęli wykonywania obowiązków wynikających z rozdziału 2d ustawy – Prawo energetyczne do 19 października 2026 r., poprzez umożliwienie rozpoczęcia realizacji tych obowiązków w terminach wyznaczonych i opublikowanych przez OIRE. Jednym z wyznaczonych terminów będzie 19 kwietnia 2028 r. Zaproponowane rozwiązanie ma na celu przeprowadzenie w sposób zorganizowany procesu obsługi podmiotów, z zachowaniem zasady równego traktowania podmiotów, które nie zrealizują ustawowego obowiązku rozpoczęcia korzystania z CSIRE do 19 października 2026 r. oraz podmiotów, które realizują swoje zobowiązania w ustawowym terminie. Tacy Użytkownicy systemu powinni korzystać ze sprawdzonego rozwiązania w postaci okna, w którym możliwe jest dołączanie kilku podmiotów równocześnie – rozwiązanie takie będzie efektywne kosztowo, jak i organizacyjnie. Przyjęte rozwiązanie pozwoli na uporządkowane dołączanie kolejnych podmiotów, które z różnych przyczyn nie wywiązały się z ustawowego terminu oraz koordynację działań, między podmiotami mierzącymi się z podobnymi problemami technicznymi lub będących na podobnym poziomie zaawansowania prac zmierzających do integracji z CSIRE.

Dołączenie do CSIRE, zwłaszcza dużego podmiotu, posiadającego znaczną liczbę punktów pomiarowych, a co za tym idzie istotnie duże ilości informacji rynku energii mogących podlegać migracji, jest złożonym procesem i nie powinno być przeprowadzane w sposób nieuporządkowany. Dotychczasowe doświadczenia OIRE oraz innych Użytkowników profesjonalnych pokazują, że proces integracji z CSIRE poprzez grupowanie podmiotów w określonym terminie integracji jest skutecznym rozwiązaniem, które wpływa pozytywnie na efektywność procesu integracji z CSIRE.

Jednocześnie określono zasady postępowania wobec Kontrahentów, którzy po dniu 19 października 2026 r. rozpoczynają prowadzenie działalności gospodarczej, zostają wyznaczeni do pełnienia funkcji operatora systemu dystrybucyjnego, rozpoczynają lub wznawiają realizację procesów rynku energii lub wymiany informacji rynku energii albo podlegają przekształceniom skutkującym zmianą zakresu lub obszaru prowadzonej działalności. W takich przypadkach termin rozpoczęcia lub zmiany zakresu realizacji procesów rynku energii lub wymiany informacji rynku energii za pośrednictwem CSIRE jest każdorazowo uzgadniany indywidualnie z OIRE.

Celem zmian jest zapewnienie, aby dalsze przystępowanie Użytkowników profesjonalnych do CSIRE odbywało się w sposób skoordynowany z OIRE, z uwzględnieniem wymagań organizacyjnych, technicznych i operacyjnych po stronie obu podmiotów. Przyjęte rozwiązanie umożliwia indywidualne uzgodnienie terminu rozpoczęcia lub zmiany zakresu realizacji procesów z uwzględnieniem charakteru działalności danego Kontrahenta oraz działań przygotowawczych niezbędnych do zapewnienia prawidłowej realizacji procesów za pośrednictwem CSIRE. W ocenie OIRE przyjęte rozwiązanie jest elastyczne i pozwala na indywidualizację, w zakresie dopuszczalnym, stosowanych w danej sytuacji rozwiązań. Nowy Kontrahent przed rozpoczęciem działalności lub zmianą jej zakresu wpływającą na zakres realizacji procesów rynku energii lub wymiany informacji rynku energii za pośrednictwem CSIRE występowałby o zawarcie umowy o dołączenie do CSIRE. Umowa o dołączenie do CSIRE stanowi podstawę uzgodnienia z OIRE terminu rozpoczęcia lub zmiany zakresu realizacji procesów oraz będzie wskazywać potrzebne działania dostosowawcze. Umowa ta jest zawierana niezależnie od Umowy

CSIRE, na wniosek Kontrahenta, co najmniej miesiąc przed planowanym terminem rozpoczęcia lub zmiany zakresu realizacji procesów. Wniosek składany jest w formie elektronicznej, projekt umowy opracowuje OIRE, a sama umowa zawierana jest w formie elektronicznej według wzoru przygotowanego przez OIRE i opublikowanego na stronie internetowej OIRE.

Wprowadzenie Umowy o dołączenie do CSIRE ma na celu zapewnienie odpowiedniego czasu na przygotowanie organizacyjne i techniczne zarówno po stronie OIRE, jak i Kontrahenta oraz umożliwienie skoordynowanego rozpoczęcia realizacji procesów rynku energii lub wymiany informacji rynku energii za pośrednictwem CSIRE.

Zmiany wzmacniają również transparentność podmiotu rozpoczynającego korzystanie z CSIRE wobec jego kontrahentów. Rozszerzenie obowiązków informacyjnych ma zapewnić, aby kontrahenci tego podmiotu, w szczególności Użytkownicy systemu korzystający z jego systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, zostali z odpowiednim wyprzedzeniem poinformowani o terminie rozpoczęcia lub zmiany zakresu realizacji procesów rynku energii lub wymiany informacji rynku energii za pośrednictwem CSIRE. Informacja ta powinna obejmować również inne okoliczności mogące mieć wpływ na wykonywanie zobowiązań przez tych Kontrahentów.

Wprowadzone rozwiązania modyfikują zasady korzystania z usług Nadawcy fizycznego. W wyniku wprowadzenia Karty aktualizacji Nadawca fizyczny będzie działał w imieniu i na rzecz Użytkownika profesjonalnego lub Użytkownika uprawnionego wyłącznie w zakresie roli rynkowej, dla której został wskazany, a jeżeli użytkownik skorzysta z usług Nadawcy fizycznego dla danej roli, Nadawca realizuje wszystkie procesy przypisane do tej roli. Daje to możliwość bardziej elastycznego działania Nadawców fizycznych i współpracy z użytkownikami korzystającymi z ich usług – dotychczas można było korzystać z usług tylko jednego Nadawcy fizycznego. Należy zaznaczyć, że rozwiązanie wprowadzane jest w odpowiedzi na sugestie ze strony użytkowników zainteresowanych korzystaniem z usług Nadawców fizycznych.

Jednocześnie wskazano, że w ramach jednej roli rynkowej procesy mogą być realizowane wyłącznie przez jeden podmiot - albo przez użytkownika, albo przez Nadawcę fizycznego. Oznacza to brak możliwości równoległej obsługi tej samej roli rynkowej przez oba podmioty. Choć dopuszczono jednocześnie, by można było korzystać z usług kilku Nadawców fizycznych, odrębnie dla każdej roli rynkowej albo jednocześnie wybrane role obsługiwać samemu, a inne za pośrednictwem Nadawców fizycznych – wedle własnego wyboru użytkownika. Nadawca fizyczny będzie wskazywany w Umowie CSIRE odrębnie dla każdej roli, a jego wskazanie wymaga przedstawienia oświadczenia potwierdzającego zgodę na świadczenie usług na rzecz danego użytkownika w zakresie tej roli. W konsekwencji wprowadzenia nowego rozwiązania uregulowano również zasady pełnienia u użytkownika funkcji Administratora Bezpieczeństwa Informacji Rynku Energii (dalej: „ABIRE”): dla roli obsługiwanej przez Nadawcę fizycznego funkcję ABIRE pełni ABIRE tego Nadawcy, natomiast dla roli obsługiwanej samodzielnie przez użytkownika funkcję ABIRE pełni osoba wskazana przez tego użytkownika.

Zmiana ta nie wpływa na dostępne kanały dostępu wykorzystywane przez Użytkownika profesjonalnego korzystającego z usług Nadawcy fizycznego. Użytkownik profesjonalny ma możliwość korzystania zarówno z bezpośredniego interfejsu komunikacyjnego (tzw. B2B) dostarczanego przez Nadawcę fizycznego, jak i z Portalu Użytkownika Profesjonalnego. Korzystanie z Portalu Użytkownika Profesjonalnego w zakresie roli, dla której Użytkownik profesjonalny powierzył realizację procesów Nadawcy fizycznemu, wymaga współdziałania z tym Nadawcą fizycznym oraz jego ABIRE w celu nadania odpowiednich uprawnień osobom fizycznym wskazanym przez Użytkownika profesjonalnego, w szczególności jego pracownikom.

W powyższym zakresie OIRE zdecydował się na wprowadzenie bardziej elastycznego rozwiązania, które każdy Użytkownik profesjonalny albo Użytkownik uprawniony może dopasować do własnych preferencji i potrzeb. Dotychczas Nadawca fizyczny przejmować miał wszystkie procesy realizowane

przez danego użytkownika, ujęcie propozycji w Karcie Aktualizacji wychodzi naprzeciw oczekiwaniom bardziej elastycznych rozwiązań zgłaszanych przez zainteresowanych użytkowników.

Zmiany polegające na wprowadzeniu pkt 11.3 mają na celu doprecyzowanie oraz ujednolicanie zasad dotyczących wyznaczania, przypisywania oraz zmiany podmiotu odpowiedzialnego za bilansowanie (dalej: „POB") przez sprzedawcę rezerwowego. Wprowadzone regulacje zapewnią spójność procesu realizacji sprzedaży rezerwowej w CSIRE oraz ograniczą ryzyka związane z rozbieżnościami interpretacyjnymi.

Sposób informowania OIRE o wybranym POB nie został ujęty ani w przepisach prawa, ani w aktualnej treści IRiESP-OIRE. Stwierdzając zaistnienie przesłanek do uruchomienia sprzedaży rezerwowej OIRE powinien wraz ze sprzedawcą rezerwowym ująć w rejestrach danego punktu pomiarowego również POB, który uwzględnia dany punkt pomiarowy w ramach bilansowania handlowego. Bez określenia, który POB uwzględnia dany punkt pomiarowy nie jest możliwe prawidłowe uruchomienie sprzedaży. W przypadku największych OSD problem nie jest istotny – dany sprzedawca zwykle ma jednego POB więc wiadomo, który podmiot można uwzględnić. Sytuacja jest bardziej skomplikowana w systemach OSD, którzy posiadają wydzielone, odrębne obszary dystrybucyjne, np. w sytuacji gdy OSD prowadzi działalność w kilku odseparowanych obszarach. Często w takich odrębnych obszarach dystrybucyjnych sprzedawcę energii elektrycznej obsługują różne POB, zatem sprzedawca energii elektrycznej powinien wskazać który POB będzie uwzględniał punkty pomiarowe w przypadku uruchomienia sprzedaży rezerwowej na danym obszarze dystrybucyjnym. Oczywiście sprzedawca rezerwowy będzie mógł również zmienić swój wybór – warunkiem jest poinformowanie o takiej zmianie OIRE z dziesięciodniowym wyprzedzeniem.

Przewidziano również mechanizm awaryjny, stosowany w przypadku niewskazania POB przez danego sprzedawcę rezerwowego – OIRE przypisze do danego punktu pomiarowego POB przypisanego do największej liczby punktów pomiarowych razem z tym sprzedawcą na danym obszarze dystrybucyjnym.

Podsumowując, zmiany mają na celu zapewnienie kontrolowanego, przewidywalnego i bezpiecznego procesu obejmowania kolejnych Użytkowników profesjonalnych obsługą za pośrednictwem CSIRE, jednoznaczne określenie zasad rozpoczęcia lub zmiany zakresu realizacji procesów rynku energii lub wymiany informacji rynku energii za pośrednictwem CSIRE oraz obowiązków OIRE i Kontrahentów w tym zakresie, a także zapewnienie większej elastyczności organizacyjnej po stronie Użytkowników systemu korzystających z usług Nadawców fizycznych.

Planowany termin wejścia w życie zmian

Biorąc pod uwagę postępy prac nad przygotowaniem do integracji Użytkowników profesjonalnych z CSIRE, wagę i zakres zmian, termin przeprowadzonych konsultacji publicznych Karty aktualizacji nr CC/07/2026 IRiESP-OIRE, potrzeby zgłaszane przez interesariuszy, cel regulacji – OIRE pozostawia określenie terminu wejścia w życie zmian IRiESP-OIRE objętych Kartą aktualizacji nr CC/07/2026 uznaniu Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, zwracając się jednocześnie o wyznaczenie możliwie najwcześniejszego terminu umożliwiającego zastosowanie rozwiązań wdrażanych Kartą aktualizacji nr CC/07/2026.